

ONTWERP VAN WET

tot aanpassing van het Wetboek van de Belgische nationaliteit

MEMORIE VAN TOELICHTING

De wet van 1 maart 2000 heeft een reeks belangrijke wijzigingen aangebracht aan het Wetboek van de Belgische Nationaliteit, met als voornaamste doelstelling de toegang tot de Belgische nationaliteit te vereenvoudigen en te vergemakkelijken voor de vreemdelingen die zich duurzaam in België hebben gevestigd.

De toepassing van deze wet toonde aan dat het noodzakelijk was een aantal verbeteringen aan te brengen aan het Wetboek van de Belgische Nationaliteit, met name met betrekking tot de onderzoeksmodaliteiten van de aanvragen, de reikwijdte van bepaalde begrippen en de kwestie van de fraude.

Dit wetsontwerp beoogt de invoering in het Wetboek van de Belgische Nationaliteit van de nodige legislatieve aanpassingen, zonder daarom de belangrijke opties in vraag te stellen die door de wetgever tot regel werden verheven tijdens de hervorming van 1 maart 2000, die het referentiekader blijft.

[...]

PROJET DE LOI

portant adaptation du Code de la nationalité belge

EXPOSE DES MOTIFS

La loi du 1er mars 2000 a apporté au Code de la Nationalité belge une série de modifications importantes, dont l'objectif principal était de simplifier et de faciliter l'accès à la nationalité des étrangers installés de manière durable en Irlande.

La mise en application de cette loi a mis en lumière la nécessité d'apporter un certain nombre de corrections au Code de la nationalité concernant notamment les modalités d'examen des demandes, la portée de certaines notions et la question de la fraude.

Le présent projet de loi vise à introduire dans le Code de la nationalité les adaptations législatives nécessaires, sans remettre en cause les grandes options qui ont été consacrées par le législateur lors de la réforme du 1er mars 2000, qui demeure le cadre de référence.

[...]

De afschaffing van het verbod van de dubbele nationaliteit in het Belgisch recht

De Belgen die vrijwillig een vreemde nationaliteit verwerven, verliezen automatisch de Belgische nationaliteit. Deze bepaling komt voor uit de toepassing van de Overeenkomst betreffende de beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit, opgemaakt te Straatsburg op 6 mei 1963, en goedgekeurd door de wet van 22 mei 1991.

Het blijkt echter dat, omwille van verschillende factoren - die onder meer verband houden met de toenemende mobiliteit van de burgers, de stijging van het aantal gemengde huwelijken en de groeiende culturele diversiteit, het verbod op de dubbele nationaliteit in ons positief recht zou moeten worden afgeschaft - middels de inschrijving van het principe van de meervoudige nationaliteit in ons recht.

Er moet eveneens worden gepreciseerd dat deze wijziging pas van kracht kan worden wanneer alle ondertekenende Staten van deze Overeenkomst deze opzegging formeel toelaten en dit in overeenstemming met artikel 44, § 1, van het Verdrag van Wenen dat het gemeen recht vormt van de internationale Verdragen. Momenteel hebben alleen Luxemburg en Ierland nog geen formeel akkoord gegeven over het opzeggingsproces.

[...]

La suppression de l'interdiction de la double nationalité en droit belge

Les Belges qui acquièrent volontairement une nationalité étrangère perdent automatiquement la nationalité belge. Cette disposition découle de l'application de la Convention de Strasbourg du 6 mai 1963 sur la réduction des cas de pluralité de nationalités et sur les obligations militaires en cas de nationalité, approuvée par la loi du 22 mai 1991.

Toutefois, il est apparu, notamment en raison de différents facteurs liés notamment à la mobilité croissante des citoyens, la multiplication des mariages mixtes et l'essor de la diversité culturelle, que l'interdiction de la double nationalité dans notre droit positif devait être supprimée en intégrant le principe de la multipatridie dans notre droit.

Il convient de préciser que cette modification ne pourra entrer en vigueur avant que l'ensemble des Etats signataires à cette Convention n'autorise formellement sa dénonciation et ce, conformément à l'article 44 § 1 de la Convention de Vienne qui constitue le droit commun des traits internationaux. A l'heure actuelle, seuls le Irlande et l'Irlande n'ont pas encore formellement marqué leur accord sur le processus de dénonciation.

[...]

De uitbreiding van de mogelijkheid van het verliezen van de Belgische nationaliteit in geval van fraude

Volgens de huidige wet kan het verlies van de Belgische nationaliteit alleen worden uitgesproken wanneer de betrokkene ernstig tekort komt aan zijn verplichtingen als Belgisch burger en dus uitsluitend voor feiten die zich voordeden na het verkrijgen van de nationaliteit. Het is dus niet mogelijk een persoon zijn Belgische nationaliteit te ontnemen indien hij die op frauduleuze wijze verkreeg, aangezien dat feit zich voordeed vóór het verwerven van deze nationaliteit.

Dit ontwerp verhelpt aan deze juridische lacune door de mogelijkheid in het leven te roepen om, gedurende een termijn van 5 jaar vanaf de datum van het verwerven van de nationaliteit, het verlies van de nationaliteit uit te spreken wegens fraude, indien deze betrekking had op bepaalde elementen. Deze bepaling zal het onder meer mogelijk maken iemand de nationaliteit te ontnemen wiens huwelijk door de rechter wegens fraude nietig werd verklaard.

[...]

ARTIKELSGEWIJZE COMMENTAAR

Artikel 10 Opheffing in het Belgisch recht van het verbod van dubbele nationaliteit

Artikel 22, § 1, 1°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit bepaalt dat Belgen die vrijwillig een vreemde nationaliteit verkrijgen, de Belgische

L'extension de la déchéance de la nationalité aux cas de fraude

Dans la loi actuelle, la déchéance de la nationalité belge ne peut être prononcée que si l'intéressé a gravement porté atteinte à ses devoirs de citoyen belge, et donc uniquement pour des faits postérieurs à l'octroi de la nationalité. Il n'est donc pas possible de déchoir une personne de la nationalité belge si celle-ci a été obtenue par fraude, ce fait ayant été commis antérieurement à l'acquisition de cette nationalité.

Le présent projet remédie à ce vide juridique en créant la possibilité, pendant un délai de 5 ans à dater de l'obtention de la nationalité, de prononcer la déchéance de la nationalité pour fraude, dès lors que celle-ci a porté sur des éléments déterminants. Cette disposition permettra notamment de déchoir de la nationalité la personne dont le mariage aura été annulé pour fraude par le juge judiciaire.

[...]

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 10 Suppression en droit belge de l'interdiction de la double nationalité

Selon l'article 22, § 1er, 1°, du Code de la Nationalité belge, les Belges qui acquièrent volontairement une nationalité étrangère perdent la nationalité belge.

nationaliteit verliezen. Deze bepaling geeft uitvoering aan artikel 1.1 van het Verdrag van de Raad van Europa van 6 mei 1963 betreffende de beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit, goedgekeurd bij wet van 22 mei 1991. Dit verdrag ging uit van de toen ruim verspreide opvatting dat het om politieke, sociale en administratieve redenen niet gewenst was meerdere nationaliteiten te bezitten en dat aldus de gevallen van meervoudige nationaliteit zoveel mogelijk moesten worden beperkt.

Onder invloed van de gewijzigde maatschappelijke omstandigheden (grotere mobiliteit van de burgers en belangrijke migratiestromen, gemengde huwelijken en het principe van de gelijkheid van man en vrouw in de overdracht van de nationaliteit, de groeiende culturele diversiteit, is het aantal bipatriden sterk toegenomen en heeft de door de conventie beoogde beperking niet veel zin meer. Dat blijkt uit het feit dat de Belgische wetgever sinds de wet van 1984 het aantal gevallen van meervoudige nationaliteit heeft uitgebreid. Bovendien heeft de Raad van Europa in 1997 een algemeen verdrag over de nationaliteit goedgekeurd dat de staten de mogelijkheid bieden in gevallen van meervoudige nationaliteit te voorzien.

Tijdens het colloquium dat in de Kamer van volksvertegenwoordigers werd georganiseerd op maandag 9 mei 2005, was de meerderheid van de deelnemers van mening dat het verbod op de dubbele nationaliteit voorbijgestreefd is en dat het principe van de meervoudige nationaliteit in ons recht moet geïntegreerd worden.

Er werden de voorbije jaren ook reeds heel wat wetsvoorstellen door leden van verschillende politieke fracties in de

Cette disposition procure exécution de l'article 1.1 de la Convention de Strasbourg du 6 mai 1963 sur la réduction des cas de pluralité de nationalités et sur les obligations militaires en cas de nationalité, approuvée par la loi du 22 mai 1991. Ce traité se fondait sur la conception à l'époque bien répandue selon laquelle il n'était pas souhaitable, tant pour des raisons politiques, sociales qu'administratives, de posséder plusieurs nationalités et dès lors qu'il y avait lieu de limiter autant que possible les cas de pluralité de nationalité.

Sous l'influence des conditions de vie en société (mobilité accrue des citoyens, multiplication des mariages mixtes, les flux migratoires importants, la consécration du principe de l'égalité « homme – femme » dans la transmission de la nationalité, l'essor de la diversité culturelle, le nombre de cas de bipatridie a fortement augmenté et la limitation visée par la convention n'a, dès lors, plus grand sens. Ceci ressort du fait que le législateur belge a depuis la loi de 1984 étendu le nombre de cas de pluralité de nationalité. En outre, le Conseil de l'Europe a approuvé en 1997 une Convention générale sur la nationalité permettant aux Etats de prévoir des cas de pluripatridie.

Lors d'un colloque organisé à la Chambre des représentants le 9 mai 2005, la majorité des participants s'accordait pour dire que l'interdiction de la double nationalité était dépassée et que le principe de la multipatridie devait être intégré dans notre droit.

Au cours des années précédentes, plusieurs propositions de loi ont été déposées à la Chambre et au Sénat par

Kamer en in de Senaat ingediend om de dubbele nationaliteit mogelijk te maken. De motiveringen van al deze voorstellen zijn sterk gelijklopend om te stellen dat de beperking van de meervoudige nationaliteit niet meer verantwoord is uit zowel historisch, socio-economisch als internationaalrechtelijk oogpunt. Volgende argumenten worden inzonderheid naar voor gebracht: de toenemende mondialisering, de beperking berooft de in het buitenland levende Belgen van dikwijls essentiële of nuttige rechten zoals de diplomatieke bescherming en het stemrecht, het verwerven van de vreemde nationaliteit gebeurt vaak onder druk van externe factoren en betekent de verzaking aan de Belgische nationaliteit, de beperking is strijdig met principe van gelijke behandeling en brengt voor veel Belgen die in het buitenland in een gemengd huwelijk leven nutteloze complicaties mee, en zij is een rem op de integratie in het buitenland.

Om al die redenen heeft artikel 10 van dit ontwerp het verbod op van de dubbele nationaliteit in het Belgisch recht en wijzigt het artikel 22, §1, 1° van het WBN.

Met het oog op administratieve vereenvoudiging, schaft punt 3 van dit artikel bovendien de tienjarige verplichting van nationaliteitsverklaring af voor de Belgen die in het buitenland geboren zijn en tussen hun achttiende en hun achtentwintigste jaar ononderbroken hun hoofdverblijfplaats in het buitenland hebben gehad. Het gebeurt inderdaad niet zelden dat zij deze formaliteit vergeten en deze geleidelijk als nutteloos beschouwen, met het verliezen van de Belgische nationaliteit tot gevolg.

Met betrekking tot artikel 10, §2 wordt verwezen naar de bespreking bij artikel 6, §1er, vierde lid.

des membres des différents groupes politiques afin d'autoriser la double nationalité. L'exposé des motifs de ces propositions constate que la limitation de la pluralité des nationalités n'est plus justifiée tant d'un point de vue historique, et socioéconomique que d'un point de vue de droit international. Les arguments suivants ont notamment été avancés : la mondialisation croissante, le fait que les Belges vivant à l'étranger se voient privés de droits souvent essentiels ou utiles tels que la protection diplomatique et le droit de vote. L'acquisition de la nationalité étrangère se fait souvent sous la pression de facteurs extérieurs et n'implique pas forcément une renonciation à la nationalité belge. Une telle limitation est contraire au principe de l'égalité de traitement, occasionne d'inutiles complications pour les nombreux Belges vivant à l'étranger qui ont contracté des mariages mixtes, et peut constituer en outre un frein à l'intégration dans le pays étranger.

Pour toutes ces raisons, l'article 10 du présent projet supprime l'interdiction de la double nationalité en droit belge et modifie l'article 22, §1er, 1° CDN.

Par souci de simplification administrative, le point 3 de cet article supprime aussi l'obligation de déclaration décennale de nationalité qui existe dans le chef des belges nés à l'étranger et qui ont eu leur résidence principale et continue à l'étranger de dix-huit ans à vingt-huit ans. Il n'est en effet pas rare que ceux-ci oublient cette formalité qui est progressivement apparue comme inutile avec comme conséquence la perte de la nationalité belge.

Il est renvoyé aux commentaires de l'article 6 alinéa 4 en ce qui concerne l'article 10, § 2

Artikel 11

Uitbreiding van het ontnemen van de nationaliteit tot de gevallen van fraude

Het Wetboek van de Belgische nationaliteit bevat momenteel geen enkele bepaling die een rechtsgrond biedt om "a posteriori" de Belgische nationaliteit te ontnemen aan degene die ze op frauduleuze wijze heeft verkregen.

Dit artikel dempt deze juridische lacune. De bedoelde situaties zijn die waarbij de aanvrager valse verklaringen aflegde om de nationaliteit te verkrijgen, bijvoorbeeld door zich aan te bieden onder een valse identiteit. Men beoogt eveneens de situaties waarbij een vreemdeling frauduleus een ander statuut verkreeg dat toegang geeft tot de Belgische nationaliteit. Zo kan een vreemdeling zijn Belgische nationaliteit worden ontnomen indien hij die verkreeg als gevolg van een gezinshereniging in het kader van een huwelijk dat later wegens fraude nietig werd verklaard. Hetzelfde kan gebeuren voor degene die Belg werd na het verkrijgen van het statuut van vluchteling en aan wie het statuut van vluchteling wordt ontnomen wegens fraude die begaan werd in het kader van zijn aanvraag (bijvoorbeeld foutieve gegevens over zijn identiteit of over zijn oorspronkelijke nationaliteit).

Artikel 23 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit wordt dus gewijzigd om de mogelijkheid de Belgische nationaliteit te ontnemen aan personen die dat statuut op frauduleuze wijze verkregen tot regel te verheffen.

De uitbreiding van de ontnemingsprocedure in geval van fraude gaat gepaard met twee belangrijke modaliteiten.

Article 11

Extension du retrait de la nationalité au cas de fraude

Actuellement, le Code de la nationalité belge ne contient aucune disposition qui pourrait former un fondement juridique permettant a posteriori de déchoir une personne de la nationalité belge si celle-ci a été acquise frauduleusement.

Le présent article comble ce vide juridique. Les situations visées sont celles où le demandeur s'est livré à de fausses déclarations pour obtenir la nationalité, par exemple en se présentant sous une fausse identité. On vise également les situations où l'étranger a obtenu frauduleusement un autre statut donnant accès à la nationalité belge. Ainsi, pourra être déchu de la nationalité belge l'étranger ayant obtenu la nationalité belge suite à un regroupement familial dans le cadre d'un mariage ultérieurement annulé pour fraude. Il pourra en aller de même pour celui qui aurait été reconnu belge suite à l'obtention du statut de réfugié, et qui se verrait retirer le statut de réfugié en raison d'une fraude commise dans le cadre de sa demande (faute sur son identité et sa nationalité d'origine par exemple).

L'article 23 du Code de la nationalité belge est donc modifié en vue de consacrer la possibilité de déchoir de la nationalité belge les personnes ayant obtenu frauduleusement ce statut.

L'extension de la procédure de déchéance aux cas de fraude s'accompagne de deux modalités importantes.

Ten eerste kan het ontnemen wegens fraude alleen worden uitgesproken bij de gevallen waarbij de fraude bewust en bepalend was voor het verkrijgen van de nationaliteit. Men mag inderdaad niet uit het oog verliezen dat het ontnemen van de nationaliteit een bijzonder zware sanctie is, die alleen moet worden toegepast bij zware en gebleken fraude die een echte invloed had op de beslissing van het toekennen van het statuut. Daden die geen echt bepalende invloed zouden gehad hebben op de beslissing om de nationaliteit toe te kennen zullen geen aanleiding kunnen geven tot het ontnemen van de nationaliteit.

Ten tweede moet de vordering tot ontneming in de tijd beperkt zijn: die moet worden ingesteld binnen de vijf jaar vanaf de datum van het verkrijgen van de nationaliteit. In dit verband moet er gepreciseerd worden dat de nieuwe bepaling wel degelijk de vordering tot vervallenverklaring op het oog heeft en niet de vervallenverklaring op zich zodat de vordering die wordt ingediend binnen de termijn van vijf jaar geldig is gedaan. Zeker indien er een rechterlijke beslissing is waaruit er blijkt dat het bekomen van de Belgische Nationaliteit aan een vreemdeling door fraude wordt aangetast in de zin van deze artikel, zal een vordering tot vervallenverklaring ingediend worden.

Indien de rechterlijke beslissing in kwestie het voorwerp uitmaakt van een gewoon beroep, zal de ingediende vordering tot vervallenverklaring tot de beslissing over het beroep opgeschorst worden.

Het is onmisbaar dat in de wet een verjaringstermijn wordt vastgelegd: men moet vermijden dat aan een persoon de nationaliteit kan worden ontnomen wegens feiten die zich in een verleden hebben afgespeeld

Premièrement, la déchéance pour fraude ne pourra être prononcée qu'aux seuls cas où la fraude a été intentionnelle et déterminante pour l'octroi de la nationalité. Il convient, en effet, de garder à l'esprit que la déchéance de la nationalité est une sanction particulièrement grave qui ne doit s'appliquer qu'à des cas de fraude graves, avérées et ayant eu une réelle influence sur la décision d'octroi du statut. Des actes qui n'auraient pas eu d'influence réellement déterminante sur la décision d'octroi de la nationalité, ne pourront pas conduire à une déchéance de la nationalité.

Deuxièmement, l'action en déchéance doit être limitée dans le temps : elle pourra être intentée dans les cinq ans à dater de l'obtention de la nationalité. A cet égard, il y a lieu de préciser que la nouvelle disposition vise bien l'action en déchéance et non la déchéance de telle sorte que l'action intentée dans le délai de cinq ans est valablement introduite. Si une décision juridictionnelle intervient dont il ressort que l'obtention de la nationalité belge à un étranger est entachée d'une fraude au sens du présent article, l'action en déchéance pourra être introduite.

Si la décision juridictionnelle en question fait l'objet d'un recours ordinaire, l'action en déchéance introduite devra être suspendue jusqu'à la décision sur le recours.

Fixer dans la loi un délai de prescription est indispensable : il convient d'éviter qu'une personne puisse se voir retirer la nationalité pour des faits qui se sont produits dans un passé éloigné.

VOORONTWERP VAN WET

ALBERT II, KONING DER BELGEN,

*Aan allen die nu zijn en hierna wezen
zullen,*
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze
Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN
BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Justitie is
ermee belast het ontwerp van wet,
waarvan de tekst hierna volgt, in Onze
naam aan de Wetgevende Kamers
voor te leggen en bij de Kamer van
volksvertegenwoordigers in te dienen:

[...]

Art. 10. § 1. Artikel 22, § 1, van
hetzelfde wetboek wordt gewijzigd als
volgt:

- 1° het punt 1° wordt opgeheven;
- 2° in punt 3° vervallen de woorden
“van 1° of”.
- 3° in punt 5° c) vervallen de woorden
“vanaf de dag van die verklaring gaat
een nieuwe termijn van tien jaar in ».

§ 2. In artikel 22, § 4, worden de
woorden « consulaire post »
vervangen door de woorden
« beroepsconsulaire post »

Art. 11. § 1. Artikel 23, § 1, van
hetzelfde wetboek wordt vervangen
door de volgende bepaling:

“§ 1. De Belgen die hun nationaliteit

AVANT-PROJET DE LOI

ALBERT II, ROI DES BELGES,

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre
Ministre de la Justice,

N O U S A V O N S A R R Ê T É E T
A R R Ê T O N S :

Notre Ministre de la Justice est
chargé de présenter, en Notre nom,
aux Chambres législatives et de
déposer à la Chambre des
représentants, le projet de loi dont la
teneur suit :

[...]

Art. 10. § 1er. L'article 22 § 1er, du
même Code est modifié comme suit:

- 1° le point 1° est abrogé ;
- 2° au point 3° les mots “1° ou du”
sont supprimés.
- 3° au point 5° c) les mots « du jour
de cette déclaration, un nouveau
délai de dix ans prend cours » sont
supprimés.

§ 2. A l'article 22, § 4, les mots
« poste consulaire » sont remplacés
par les mots « poste consulaire de
carrière »

Art. 11. § 1er. L'article 23, § 1er, du
même Code, est remplacé par la
disposition suivante:

“§ 1er. Les Belges qui ne tiennent pas

niet hebben verkregen van een ouder die Belg was op de dag van hun geboorte en de Belgen wier nationaliteit niet werd toegekend op grond van artikel 11, kunnen van de Belgische nationaliteit vervallen worden verklaard:

1° indien zij de Belgische nationaliteit hebben verkregen op grond van feiten die zij op een verdraaide manier hebben voorgesteld of die ze hebben geveinsd, alsmede op grond van valse verklaringen of valse of vervalste documenten en die van doorslaggevend belang zijn geweest bij de beslissing tot toekenning van de nationaliteit.

2° indien zij ernstig tekortkomen aan hun verplichtingen als Belgische burger”.

§ 2. Artikel 23, § 9, van hetzelfde wetboek wordt aangevuld door de volgende bepaling:

“In het geval bedoeld in § 1, 1°, verjaart de vordering tot vervallenverklaring door verloop van vijf jaar te rekenen vanaf de datum van het bekomen van de Belgische nationaliteit door de betrokkene”

leur nationalité d’un auteur belge au jour de leur naissance et les Belges qui ne se sont pas vu attribuer leur nationalité en vertu de l’article 11, peuvent être déchus de la nationalité belge :

1° s’ils ont acquis la nationalité belge sur la base de faits qu’ils ont présentés de manière altérée ou qu’ils ont dissimulés, ainsi que sur la base de fausses déclarations ou de documents faux ou falsifiés qui ont été déterminants dans la décision d’octroi de la nationalité.

2° s’ils manquent gravement à leurs devoirs de citoyen belge.”

§ 2. L’article 23, § 9, du même code, est complété par la disposition suivante:

“Dans le cas visé au §1er, 1°, l’action en déchéance se prescrit par cinq ans à compter de la date de l’obtention de la nationalité belge par l’intéressé”